

Turkije 29 mei t/m 7 juni 2013

Na vertraging op Schiphol van onze vlucht met Turkish Airlines, hadden we de pech om de aansluitende vlucht naar het 745km verderop gelegen Adana te missen. Op het vliegveld moest eerst een toeristenvisa van 15 euro gekocht worden die in het paspoort komt, vervolgens door de douane waar je nog een keer je paspoort moet laten zien. Al met al ruim een uur nodig en dus weg vlucht. Turkish Airlines maakte er geen enkel probleem van. De bagage was al van onze vlucht gehaald en zou gelijk met onze nieuwe vlucht meegaan. Uiteindelijk dan om 21.55 uur op Adana geland. De bagage kwam snel en buiten stond onze autoverhuurder al op ons te wachten. Een geweldige man die ons zelf naar een tankstation bracht en vervolgens naar het hotel. Bij het hotel (Mersan geboekt via Booking.com) werden we gastvrij ontvangen en kregen we een privé parkeerplaats in de kleine garage. Met zware hoofdpijn gelijk het bed ingedoken op onze airco-kamer.

Opmerking: visa kan sinds kort ook via internet gekocht worden.

30 mei: dag 1

Om 07.30 uur plaatselijke tijd (+1 uur) ontwaakt na een goede nachtrust. Na een typisch Turks ontbijt (brood, thee en tomaat), zijn we vertrokken. Geld konden we uit de muur trekken direct naast het hotel. De GPS werkte goed en de van te voren uitgezochte locaties waren makkelijk te vinden. Onderweg naar Karatas hebben we diverse locaties aangedaan en hebben de eerste libellen gescoord: Purperlibel, Slanke oeverlibel en Moriaantje. Aan het einde van de dag naar ons hotel Magarsepark aan de oostkant van Karataş gegaan waar we ook weer zeer gastvrij zijn ontvangen. Na nog wat rondrijden (zoeken naar een weg naar de lagunes) hebben we lekker gegeten. Beheerder Badar is een goede kok, dat was wel duidelijk. Heerlijke vis gegeten.

31 mei: dag 2

Half zes ging de wekker en vertrokken we naar de lagune om wat te vogelen en op zoek te gaan naar libellen natuurlijk. De lagune hebben we niet bereikt omdat we vlak voor een klein gehucht een plas vonden wat wel leuk leek. Daar werden diverse Mantelgrondlibellen en oeverlibellen gevonden naast vele duizenden Lantaarntjes. Toch nog een vogeltje (gestreepte prinia en Rosse waaiersstaart) kunnen fotograferen en toen op naam het ontbijt bij Badar. Na het uitchecken naar het zuidwesten gereden via de D400. Je moet dan eerst weer naar Adana. Voor en na Mersin hebben we een locatie bezocht waar ooit rombouten waren gezien, maar geen gevonden. Wel honderden kleine Oostelijke groene padjes. Het krioelde er van.

Mantelgrondlibel

Rosse waaiersstaart

Uiteindelijk kwamen we in het libelleneldorado van de Göksu aan: Limonlu. Dankzij de Garmin GPS en de kaart van Turkije konden we direct naar de juiste locatie rijden. Het was even zoeken en veel geduld uitoefenen, maar in de namiddag kwamen de gewenste soorten in beeld: Turkse rombout, Donkere tanglibel en de Schaduwlibel. Daarnaast veel Blauwe zonnwijzer, Kleine oeverlibel, Weidebeekjuffer (ssp. *intermedia*) en Oriëntjuffer. Erg prettig was een passerende Kameleon. Wat een grappige voortbeweging hebben die beestjes. Tegen de tijd dat het licht weg ging in de kloof, zijn we vertrokken naar Tasuçu voor ons hotel. Dat vonden we vrij snel na wat vragen aan de lokale bevolking. De locatie op Booking.com klopte niet.

Donkere tanglibel

Kameleon

1 juni: dag 3

Na een korte nacht waren we om 6 uur al weer op pad. Op naar Silifke om in de Göksu-rivier de Golf tanglibel te zoeken. Vrij snel vonden we een vers uitgeslopen vrouwtje. Ze had maar drie vleugels, dus kon niet op de wieken. Waarschijnlijk de enige reden dat ik haar vond, anders was ze al lang vertrokken. Na veel zoekwerk uiteindelijk nog drie mannetjes gevonden. Johannes had wel gelijk, wat een mooie beestjes zijn dat. Klein, maar door het golfje in de aanhangsels terecht dat ze deze naam dragen. Uiteindelijk waren we na 11 uur weer naar Tasuçu gereden om daar een brunch te nuttigen en naar het hotel te gaan om de ergste hitte te ontwijken.

Golf tanglibel

Vale tanglibel

Het begon om 2 uur toch weer te kriebelen, dus maar weer op pad. Helaas ging het steeds harder waaien, wat niet handig is met macrofotografie. Afijn, het leverde toch wel de Vale tanglibel op, een soort die alleen in het verre oosten voorkomt en hier op de grens van zijn westelijk verspreidingsgebied zit. Gaaf dus! Ook een Oostelijke vuurlibel en erg veel Purperlibellen en dat soort spul. Daarna de delta ingereden om eventueel wat te vogelen, maar

de harde wind hield zelfs de vogels laag in de vegetatie. Wel leuk om een glimp van de Zwarte frankolijn te zien. Uiteindelijk kwamen we langs een poeltje waar veel zegge in stond en kwamen toch nog een Grote pantserjuffer tegen. Niet te fotograferen, dus dat gaan we morgen maar proberen. In dat poeltje wel veel huidjes van libellen gevonden.

2 juni: dag 4

De dag startte voor ons vandaag om 6 uur. Gelijk naar de delta gereden op zoek naar de Zwarte frankolijn. We hebben er minstens zes horen baltsen en zelfs een vrouwtje zien vliegen. Uiteindelijk een paar foto's kunnen maken van een roepende man. Gedrag als een Hazelhoen die ik in Finland goed heb gezien. Daarna weer op libellen jacht. Een net uitgeslopen Zuidelijke keizerlibel en een mannetje Grote pantserjuffer waren vanmorgen de hoogtepunten. We hebben nog een bezoek gebracht aan de rivier de Göksu in de delta zelf, maar daar geen Syrische rombout gezien. Nog wat Moriaantjes en Ivoren breedscheentjes kunnen fotograferen en weer een Oostelijke vuurlibel. Tegen half 12 weer naar Tasuçu om een Döner te eten en daarna naar het hotel voor een rustmoment en de nodige administratie en back-up procedures.

Grote pantserjuffer

Zwarte frankolijn

Na een pauze van een paar uur weer naar Silifke gegaan om aan de Göksu op zoek te gaan naar de Syrische rombout. Dat lukte helaas niet. Wel een man en vrouw van de Golftanglibel die zich geweldig lieten fotograferen. Dus we zijn blij zeg maar. Daarna terug naar de delta op zoek naar Mantelgrondlibellen. Dat viel nog niet mee. Wel veel beestjes gevonden maar nog niet de foto kunnen maken. Wel erg leuk was een Sporenkievit met twee kuikens. Helaas alleen de 100-400mm bij me, maar toch een leuk plaatje kunnen maken toen de vogel ging vliegen. Al met al 8 van deze prachtvogels gezien. Verder hield een Oostelijke vuurlibel ons flink bezig, maar het resultaat mag er zijn.

3 juni: dag 5

Vandaag zouden we dan uitslapen, maar om half 7 lagen we elkaar al klaarwakker aan te kijken. Dus maar wat gaan archiveren en de boel rustig ingepakt. Om 8 uur kregen we een geweldig goed ontbijt aangeboden en na betaling van TL 300 voor drie overnachtingen met diverse drankjes en ontbijt, zijn we naar Limonlu gereden. Je komt er toch langs, dus nog een keer op zoek naar leuke libellen. Bij elkaar 5 Donkere tanglibellen en 2 Turkse rombouts gezien maar slecht te benaderen. Nog een leuke parelmoervlinder gefotografeerd en toen weer de auto in om zo'n 450 km te sturen naar Birecik in het oosten. Even uitzoeken hoe het werkt met de tol voor de autobaan was zo gedaan. Bij de oprit staat een kantoor waar je eventueel voor TL 50 een chip kunt kopen. Die zat al bij onze huurauto en de afrekening volgt vanzelf naar de verhuurder. Het hele stuk van Mersin naar Birecik was TL 6,60. Grofweg zo'n 3 euro.

Onderweg merkte je duidelijk dat je het binnenland in gaat. Het landschap is veel droger en de temperatuur neemt met sprongen toe. Zo'n 8 km na de afrit Birecik vanaf de O-52 ligt gelijk aan de D-400 het Hotel Mirkelam direct voor de brug over de Eufraat. Het hotel ziet er wat armoedig uit en heeft geen wifi, maar de eigenaar spreekt wel Engels. Er is geen ontbijt te krijgen, maar achter het hotel bij de grindgaten zit een geweldig restaurant. Een aanrader.

Vaandeldrager

Gestreepte haaklibel (vrouw)

's Middags zijn we om 5 uur de hitte ingetrokken voor de eerste verkenning van het gebied. We waren de auto nog niet uit of ik zag al een Vaandeldrager vliegen. Uiteindelijk 11 van deze mooie dieren gevonden. Prachtige foto van kunnen maken met zwart water op de achtergrond. Ook zag ik nog een romboutje zitten. Dat bleek een vrouwtje Gestreepte haaklibel te zijn! Een leuke waarneming omdat het vrijwel altijd mannetjes zijn die worden gezien. Verder zitten er honderden Mantelgrondlibellen en Lantaarntjes, zeker 5 Zuidelijke keizer en 1 Gewone keizerlibel gezien. Verder lantaarntjes *I. evansi* de Afrikaanse tegenhanger van ons lantaarntje *I. elegans*.

4 juni: dag 6

Vandaag begon ook weer vroeg. We zaten iets na 5 uur in de auto om naar de wadi te gaan achter het Hermietibis station. Onderweg naar de wadi een patrijs gehoord en later zag ik aan het einde van de wadi twee stuks wegvliegen. Vroeger moet dit een geweldige rivier geweest zijn. Nu is het een smal kabbelend stroompje met hier en daar een stilstaand stukje. In de *carex* sp. Vond Johannes een mannetje Berijpte breedscheenjuffer. Weer een nieuwe soort. Naast diverse Kleine en Epaulet oeverlibellen en wat Ivorenbreedscheenjuffers helaas geen Oaselantaarntje.

Berijpte breedscheenjuffer

Turkse boomkikker

We hebben wel kunnen genieten van de grote hoeveelheid Turkse boomkikkers en andere kikkersoorten. Hoe kunnen ze overleven daar. Onderweg naar de uitgang nog wat plaatjes van de Heremietibissen gemaakt. Er zat zelfs een jong. Iets verder vlogen twee Woestijnsteenuiltjes ssp. *lilith* weg. Gelukkig nog wel een bewijsplaatje kunnen maken. Een Haas en veel Scharrelaars en een Hop maken het verhaal van de waarnemingen compleet.

Na bij Mustafa van het Ibis-fokstation wat gedronken te hebben, zijn we doorgereden naar de grindgaten. De hele dag ben ik op zoek geweest naar de Gestreepte haaklibel in de volle hitte. Uiteindelijk werd het een vrouwtje Vaandeldrager die goed meewerkte. Johannes vond er later zelf ook een. Al met al zeker 40 Vaandeldragers gezien, naast honderden Lantaarntjes, veel Mantelgrondlibel, Purperlibel, Zuidelijke keizerlibel (ook copula), zes Lange oeverlibel (met een copula), tientallen Windvaantjes, twee Moriaantjes, Vuurlibel en Oostelijke vuurlibel. Een ei-afzettend vrouwtje van de Vaandeldrager dipte haar eitjes in de algdrap in een van de grindgaten. Het was inmiddels een uur of 3 en we hadden nog niks gegeten. Dus maar weer naar het Kiyi restaurant aan de Eufraat om daar een gecombineerde maaltijd van ontbijt, lunch en diner te nuttigen. Net als gisteren was het ook nu weer voortreffelijk. Voor TL65 hadden we een uitgebreide warme maaltijd met salade, drinken en koffie toe. Toen terug naar de grindgaten om te kijken of er toch nog Gestreepte haaklibellen gevonden konden worden. Wel weer veel Vaandeldragers (mannetjes aan de waterkant van de grindgaten en de Eufraat en vrouwtjes meer nabij de paden). Nadat we de moed bijna opgegeven hadden, vond ik uiteindelijk in de late namiddag toch nog 4 manentjes Gestreepte tanglibel! Deze mooie libel zit hier aan de westelijke grens van zijn verspreidingsgebied vanuit het oosten (India). Een lange dag met een prachtige afsluiter. Wat een dag!

Birecik

Gestreepte haaklibel (man)

5 juni: dag 7

Het uitslapen wilde niet echt lukken. Om 05.30 uur stonden we al weer naast het bed en vertrokken we om 6 uur richting Osmaniye om de Ceyhan af te zoeken naar de Levanttanglibel. Om 08.30 uur waren we bij de dam. De soort zou stroomafwaarts in de snelstromende delen met grote grindbanken voor moeten komen. We zijn gelijk gaan zoeken. Wel 5 Kwakken, een Mangoest, een nest van de Scharrelaar en wat Zilverreigers, maar geen rombouten. Van de odonata vonden we Purperlibel, Ivorenbreedscheen en Lantaarntje. Ik zag wel twee rombouten laag over het wateroppervlak scheren maar die gingen zo snel dat ze niet te determineren waren. Gezien het gedrag vermoedelijk Levantrombout. Als ik die zou kunnen fotograferen zou ik ook al blij zijn, al is het niet helemaal de doelsoort van deze locatie. Het was circa 30 graden en licht bewolkt, vrijwel windstil.

In Cevdetiye werden we hartelijk welkom geheten bij een eettentje en kregen we ontbijt aangeboden. Gezellig hoor. Afgesproken dat we daar morgen na de zoektocht gaan lunchen.

Na het uitzoeken en het maken van een back-up zijn we naar het riviertje Caraçay aan de rand van Osmaniye gereden om die eens te onderwerpen aan een odonatologisch onderzoek. Het resultaat was meer dan 10 mannetjes en 3 vrouwtjes van de Vale tanglibel. Het vrouwtje was weer een nieuwe voor ons. Verder veel Purperlibellen, Ivorenbreedscheenjuffers en Kleine oeverlibel. Toen het donker werd weer terug naar het hotel voor een goede nachtrust.

Vale tanglibel (vrouw)

rivier Caraçay

6 juni: dag 8

De laatste dag onderzoeksdag in Turkije. We begonnen om 8 uur aan de Ceyhan en zijn al zoekend van de dam bij Cevdetiye tot aan de westkant van de oude grindwinplaats gelopen. Het was rond 13.00 uur dat we er mee stopten. Het weer was half tot licht bewolkt en circa 27 graden. Op de grindbanken is het in de zon al snel 40 graden. De waterstand in de rivier wordt vaak veranderd. Tijdens onze twee bezoeken zagen we dat het waterniveau regelmatig werd verhoogd of verlaagd. Grindbanken in de rivier kwamen daardoor regelmatig geheel onderwater te staan. Het zoeken van larvehuidjes was daarom onmogelijk. Nabij het einde van de grindgaten vond ik een niet mobiel vers uitgeslopen mannetjes van de Levantrombout. Een mogelijk vers vrouwtje Levanttanglibel ontsnapte aan de fotocamera, waardoor de waarneming niet zeker is. Op een bramenstruik zat een mannetje Turkse rombout zich op te warmen. Daarna zijn we naar onze vriend in Cevdetiye gereden om daar te lunchen. Weer heerlijk gegeten en na afscheid genomen te hebben op naar het hotel voordat de hitte te groot werd.

Levantrombout

Vuurlibbel

De namiddag en avond vielen letterlijk en figuurlijk in het water. Een enorme regen/hagelbui trok over Osmaniye. In een uur tijd was de hele stad een rivier geworden. Auto's reden tot aan de assen door het water. Het is dus niet gelukt om de Levantangelibel te vinden. De grindbanken staan regelmatig onderwater en de akkers liggen tot aan de oevers. Hier en daar is nog een stukje niet in cultuur gebracht, maar gezien het enorme tempo waarin de economie in Turkije zich ontwikkeld, zal dat niet lang meer duren.

7 juni: terugreis

Na het uitchecken uit het zeer luxe Büyük Osmaniye hotel, reisden we via de D400 naar Adana. Circa 40 km voor Adana hebben we nog een pad naar een oud kasteel nabij de Ceyhan opgereden. Daar zat o.a. een Blonde tapuit en kwam een Arendbuizerd over. Het wemelde er van de hagedissen (Hardoen) en Johannes heeft nog wat vlinders kunnen fotograferen. In Adana merkten we niets van de onlusten die er sinds enige tijd heersen. In Istanbul is van alles aan de hand en dat is overgeslagen naar andere steden. In Adana is een politieagent om het leven gekomen. We merkten duidelijk dat er wat speelde. Op iedere kruising aan de D400 stond politie. Vlak bij de grootste moskee van Turkije heb ik de auto geparkeerd bij een bushalte. De politie vond het prima dat we even foto's gingen maken van het indrukwekkende gebouw. Een betere bewaking van je spullen kun je niet hebben. Om 11.00 uur konden we de auto inleveren. Na het bij betalen voor het schoonmaken van de auto en de tol, konden we inchecken. De auto was erg vies geworden in Osmaniye omdat ze de weg aan het asfalteren waren. Je moest er gewoon overheen rijden met tot gevolg dat de auto tot aan het dak onder het teer zat. Alle handbagage kon weer mee in de cabine en om 13.50 uur vertrokken. Om 16.00 uur waren we op Istanbul en konden we wachten tot we konden inchecken om 18.15 uur. De aansluitende vlucht om 19.15 uur vertrok redelijk op tijd en om 20.55 uur landen we op Schiphol en was een geweldige vakantie met alleen al 24 nieuwe libellensoorten!

Alle waarnemingen van de libellen zijn ingevoerd in www.observado.org.

Soortenlijst libellen:

Weidebeekjuffer ssp. <i>intermedia</i>	<i>Calopteryx splendens intermedia</i>
Oriëntjuffer	<i>Epallage fatime</i>
Grote pantserjuffer	<i>Lestes macrostigma</i>
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>
“Afrikaans” lantaarntje*	<i>Ischnura evansi</i>
Kleine roodoogjuffer	<i>Erythromma viridulum</i>
Ivorenbreedscheenjuffer	<i>Platycnemis dealbata</i>
Berijpte breedscheenjuffer	<i>Platycnemis kervillei</i>
Zuidelijke keizerlibel	<i>Anax parthenope</i>
Schaduwlibel	<i>Caliaeschna microstigma</i>
Turkserombout	<i>Gomphus schneiderii</i>
Levantombout	<i>Gomphus davidi</i>
Valetanglibel	<i>Onychogomphus lefebvreii</i>
Donkere tanglibel	<i>Onychogomphus assimilis</i>
Golftanglibel	<i>Onychogomphus flexuosus</i>
Gestreepte haaklibel	<i>Paragomphus lineatus</i>
Vaandeldrager	<i>Lindenia tetraphylla</i>
Beekoeverlibel ssp. <i>anceps</i>	<i>Orthetrum coerulescens anceps</i>
Epaulet oeverlibel	<i>Orthetrum chrysostigma</i>
Kleine oeverlibel	<i>Orthetrum taeniolatum</i>
Slanke oeverlibel	<i>Orthetrum sabina</i>
Lange oeverlibel	<i>Orthetrum trinacria</i>
Vuurlibel	<i>Crocothemis erythraea</i>
Oostelijke vuurlibel	<i>Crocothemis servilia</i>
Purperlibel	<i>Trithemis annulata</i>
Blauwe zonnewijzer	<i>Trithemis festiva</i>
Mantelgrondlibel	<i>Brachythemis fuscopalliata</i>
Moriaantje	<i>Diplacodes lefebvreii</i>
Windvaantje	<i>Selysiothemis nigra</i>

* geen Nederlandse naam